

Лізинг як інструмент зниження ризиків при здійсненні інвестиційної діяльності в залізничній галузі України

Громова О. В., Диколенко О. Г., УкрДАЗТ, м. Харків

Залізничний транспорт України являє собою складний та багатогранний виробничо-технологічний комплекс, що має важливе соціально-економічне значення для суспільства та економіки нашої країни. Тому сьогодні в умовах недостатності коштів, нестійкості фінансово-економічного стану діяльності залізничного транспорту проблема підвищення ефективності використання наявних та залучення додаткових фінансових ресурсів, збільшення обсягів інвестицій для покращення функціонування галузі постає особливо гостро.

Однак на шляху до залучення інвестицій в залізничну галузь України постають проблеми пов'язані з різноманітними ризиками. Незважаючи на те, що в умовах сучасної ринкової економіки зіткнення з ризиками звичайна загроза для будь-якого інвестора, необхідно шукати шляхи їх зниження або ліквідації.

Здебільшого, вкладаючи свої кошти в виробництво тих чи інших товарів чи послуг, інвестор не може мати цілковитої впевненості в суспільному визнанні результатів цього виробництва. На практиці таке визнання залежить від вдалого сполучення різних факторів, отже інвестори ризикують отримати прибуток, менший за очікуваний, або, навіть, зазнати збитків.

Таким чином, дослідження інвестиційних ризиків, виявлення факторів, які їх викликають та обчислення можливих втрат – ось важливі проблеми, на які необхідно зважати сучасному інвесторові, приймаючи рішення щодо вкладання коштів у той чи інший напрям виробничої чи комерційної діяльності.

За умов сучасної української економіки проблема інвестиційних ризиків є особливо гострою через нестабільність податкового режиму, падіння курсу національної валюти, низьку купівельну спроможність значної частини населення. Тому для капіталовкладників, які мають справу з вітчизняним ринком, особливо важливо ретельно обраховувати можливий вплив інвестиційних ризиків.

Інвестиційний ризик уявляє собою можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків. Цей ризик необхідно оцінювати, обчислювати, описувати та планувати, розробляючи інвестиційний проект.

Існує низка прийомів та методів нейтралізації ризиків, а саме: уникнення ризику, лімітування концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризику, резервування, страхування ризику, передача ризику, прийняття ризику та застосування лізингу.

Кожен з цих прийомів та методів дозволить знизити рівень ризику, звести його вплив на результати інвестиційної діяльності до мінімуму чи взагалі нейтралізувати їх.

Лізингова операція, як економічна форма діяльності, несе в собі елементи кредиту, оренди і інвестицій і має ряд переваг в порівнянні з іншими формами фінансування. Так при використанні лізингу в залізничній галузі країни, підприємства отримують наступні переваги:

- лізинг припускає 100-процентне фінансування і не вимагає швидкого повернення всієї суми боргу, хоча більшість лізингових компаній вимагає виплати авансового платежу у розмірі 10-30 відсотків;
- лізинг забезпечує фінансування лізингоотримувача в точній відповідності з потребами в активах, що фінансуються. Це особливо вигідно дрібним позичальникам, для яких просто неможливе таке зручне і гнучке фінансування за допомогою позики або кредиту, яке одержують більш солідні компанії;

- більшість лізингоотримувачів мають довгострокові фінансові плани, протягом реалізації яких їх фінансові можливості в значній мірі обмежені. Лізинг дозволяє подолати такі обмеження і тим самим сприяє більшій мобільності при інвестиційному і фінансовому плануванні;
- при лізингу питання придбання і фінансування активів розв'язуються одночасно;
- придбання активів за допомогою лізингу виконує «золоте правило фінансування», згідно з яким фінансування повинне здійснюватися протягом всього терміну використання активу. Якщо при покупці активу використовується позиковий капітал, то звичайно потрібне більш швидке погашення позики, ніж термін експлуатації активу;
- лізинг підвищує гнучкість лізингоотримувача в ухваленні рішень. Тоді як при покупці існує тільки альтернатива не «купувати», при лізингу лізингоотримувач має більш широкий вибір. З лізингових контрактів з різними умовами лізингоотримувач може вибрати той, який найбільш точно відповідає його потребам і можливостям;
- з огляду на те, що лізингові платежі здійснюються по фіксованому графіку, лізингоотримувач має більше можливостей координувати витрати на фінансування капітальних вкладень і надходження від реалізації продукції, забезпечуючи тим самим стабільність фінансових планів;
- з огляду на те, що частиною забезпечення зворотності інвестованих коштів вважається предмет лізингу, що є власністю лізингодавця, простіше одержати контракт по лізингу, ніж альтернативну йому позику на придбання тих самих активів;
- при застосуванні лізингу, лізингоотримувач може використовувати більше виробничих потужностей, ніж при покупці того ж активу. Тимчасово вивільнені фінансові ресурси лізингоотримувач може використовувати на інші цілі;
- оскільки лізинг довгий час служить засобом реалізації продукції виробництва, то державна політика, як правило, спрямована на заохочення і розширення лізингових операцій;
- у разі низької прибутковості лізингоотримувача, останній може скористатися зворотним лізингом, що дає можливість отримання пільгового оподаткування прибутку;
- лізинг дозволяє лізингоотримувачу, який не має значних фінансових ресурсів, почати крупний проект;
- можливість отримання високої ліквідаційної вартості предмету лізингу наприкінці контракту є у багатьох випадках визначаючою для прийняття лізингу лізингоотримувачем.

Перераховані вище переваги дають змогу зробити висновок, що використання лізингових операцій при здійсненні інвестиційної діяльності на залізницях України дозволить значною мірою знизити ризик, попередити його або взагалі нейтралізувати.